

Jordi Lara: ‘No hi ha res tan eloqüent com el silenci’

Brillant, eclèctic, exigent, acaba de publicar el llibre de relats 'Mística conilla' (Edicions de 1984)

Per: [Montserrat Serra](#) / Vilaweb

Fa vuit anys, [Jordi Lara](#) (Vic, 1968) es presentava al públic amb el recull de relats *Una màquina d'espavilar ocells de nit* (Edicions de 1984). Hi descobríem un escriptor brillant en el discurs i en la tria de mots, desacomplexat en la temàtica, perquè els relats tractaven sobre el món de la sardana i la cobla. Ens hi presentava un univers ric, ple de vida i d'un anecdotari que estripava qualsevol prejudici en relació amb la música i la dansa tradicional.

Però quan el vam entrevistar, Lara es trobava en un moment de canvi, en què volia explorar formes noves d'expressió artística. Sempre inquiet, volia provar-se amb l'expressió de la imatge. Durant aquest temps, s'ha endinsat pels viaranys difícils del món del cinema i ha rodat el film *Ventre blanc* (2012), una visió poètica del món de la cultura popular amb reminiscències de la seva infantesa a Vic, ciutat de capellans. Ha passejat el film per festivals internacionals i per una vuitantena de sales de cineclubs. Situat al marge de la indústria cinematogràfica, no ha estrenat comercialment *Ventre blanc* per 'no pagar els impostos revolucionaris de la indústria'.

Durant aquests vuit anys, que ha anat fent el pas de la joventut cap a la maduresa, Lara també ha escrit els sis relats que ara presenta, aplegats en el llibre *Mística conilla* (Edicions de 1984), i on torna a sorprendre'ns, amb maduresa, sí, i amb complexitat: relats que contenen universos diferents, nascuts de l'autoficció, amb elements fantàstics que sovint s'articulen com una epifania, històries que són forma i on els personatges prenen el poder del relat. Històries de tragicomèdia, que diu Lara que és potser el gènere que més s'assembla a la vida.

I ara deixem-lo parlar a ell, que és bon xerrador i se sap explicar:

‘El llibre és format per sis relats que no tenen vocació de novel·la, perquè transiten per universos diferents. Ara, sí que comparteixen temes, que mantenen unes constants. Per exemple, el tema de l'evasió. Hi ha un èmfasi en l'astorament de l'individu, un cert buit existencialista. Perquè em crida l'atenció aquella gent que sense adonar-se'n sap evadir-se del sistema. Ho paguen amb la marginalitat, que els fa més lliures. Són personatges que em fascinen. Com un home de poble, que supera la setantena, casat de fa quaranta anys, que deixa la dona perquè s'ha enamorat d'una dona d'aigua, cosa que li proporciona una manera de subvertir el dolor que porta a dins, el dolor d'un fet tràgic, i així escapolar-se de la realitat. Això passa en un dels relats, titulat “Un conte de fades”.’

‘*Mística conilla* és un llibre escrit amb vocació de maduresa, d’aquella edat en què ets al mig de tot, als llims, podríem dir. “Els llims” va ser un dels títols que vaig pensar de posar al llibre. I, tot i que no m’agrada ensenyar les costures de l’escriptor i el que ara us diré és ensenyar-les, vaig acabar amb *Mística conilla* primer perquè m’agraden les paraules, però també perquè per a mi designava una voluntat d’evasió, una mística sense dogma, net d’aparell ideològic. És l’evasió del món despul·lat de cultura, de sistema, però amb generositat.’

Verdaguer infant que descobreix la poesia

‘El primer relat, “Lo matí de ma infantesa”, té la voluntat de parlar de la infantesa de Verdaguer, de la qual se saben poques coses. S’escau que jo de petit vivia al nord-est de Vic i sempre havia pensat que trepitjava els mateixos camps que el poeta. El tenia present i sempre el sentia. Hi ha molts “verdaguers” i jo volia parlar del meu, d’aquest infant que descobreix la poesia, que descobreix que és poeta, a través d’una actitud, d’una mirada sobre el món. També volia parlar del paradís, que és el que fem amb els personatges que admirem, col·locar-los en el paradís. Vaig inventar-me un petit joc: sabent que quan Verdaguer ja era gran i no feia res més sinó parlar del paradís de la seva infantesa i que el dia dels morts ell volia ser nen, vaig optar perquè Verdaguer escollís ser infant, sostraiant-se del temps.’

‘En el segon relat, “Zapatos de boscal”, volia parlar de l’angúnia de la identitat. També de la relació entre un pare i un fill. Sembla que quan els fills arriben a la maduresa per poder parlar de segons què amb els pares, aquests ja han traspassat un altre estadi i es torna a fer difícil. És un relat que també parla de la nostàlgia. Però el tema central és la recerca de la identitat: tots tenim un país propi, que no es correspon amb cap país, sinó que cadascú té el seu, amb les seves fronteres, varals i camins. És en la identitat col·lectiva que compartim un territori i és aquesta identitat que ens reporta un benestar personal, encara que això no passa sempre. El narrador és un militant independentista actiu i es troba viatjant a Andalusia, al poble on va néixer el seu pare, d’on el seu avi va haver de marxar als anys cinquanta. I en aquest viatge el jove es troba confrontat amb uns familiars llunyans, franquistes, emparentats amb un heroi de la Guàrdia Civil, el *capitán* Cortés. Aquesta tensió, que parteix d’un fet real, donava moltes oportunitats. El pare acaba dient que la seva pàtria són els seus fills i les sabates de boscal i fent un acte de nostàlgia final, tot i que ha negat la nostàlgia durant tot el viatge. És un relat molt delicat, sense moments lacrimògens, i m’ha sortit bastant equànime, trobo. Perquè el narrador arriba a la conclusió que tots aspirem a un benestar, a formar part d’un col·lectiu, d’identificar-nos amb un país, que és la terra que un trepitja.’

‘Per a mi hi ha una qüestió important, que és el ritme de la llengua. En la novel·la de consum que s’acostuma a escriure avui sembla que la llengua faci nosa. Però així es perd allò que fa que la literatura sigui literatura. Si oblidem el ritme, la musicalitat, el temps de la llengua, oblidem que fem literatura. I escriure ha de ser un plaer, no pas un suport per a traslladar-hi un argument, una trama i prou.’

‘El tercer relat, “Dasha Biryuk”, és escrit en forma d’evangeli. A diferència dels altres, que tenen per motor una epifania, aquest relat es mou a través d’una indagació. És la història d’una jove cineasta russa que presenta el seu treball difícil i fora del sistema en un festival internacional de cinema a Corea. I ella acaba suïcidant-se. Contràriament a allò que la gent pensa, que ho ha fet perquè no ha assumit el fracàs del projecte, el protagonista acaba entenent que el suïcidi és la culminació final de l’obra d’art.’

Col·locar-te a l’avantguarda

‘En l’art, allò que no sigui superar-se a si mateix no serveix. Això et força a col·locar-te en l’avantguarda. I això et pot portar al silenci. Al buit. No hi ha res tan eloqüent com el silenci. I aquesta angoixa constant que és la creació, de fet només pots guanyar-la amb la mort. Per tant, no sabràs mai què se sent havent culminat una obra d’art.’

‘La cinquena història, “Scherzo per a bandoneó”, és la història d’un acomodador que troba un espectador cec al Buenos Aires del 1951. És un relat divertit i no dic res més perquè s’explica per si sol. I el relat que tanca el llibre i que li dóna nom, “Mística conilla”, parla dels llims que comentàvem abans, de trobar-te a mig camí de tot, d’un moment en què has de fer les paus tant amb el que has viscut com amb el que no.’